

REGLUR

um fjárhagsaðstoð sveitarfélaga, í sérstökum tilvikum, við erlenda ríkisborgara og endurgreiðslur fjárhagsaðstoðar úr ríkissjóði.

I. KAFLI

Almenn atriði.

1. gr.

Gildissvið.

Reglur þessar taka til fjárhagsaðstoðar sveitarfélaga, í sérstökum tilvikum, við erlenda ríkisborgara sem ekki eiga lögheimili hér á landi og endurgreiðslur úr ríkissjóði vegna veittrar fjárhagsaðstoðar. Ákvæði 13. gr. reglnanna gilda jafnframt um endurgreiðslu úr ríkissjóði vegna fjárhagsaðstoðar sveitarfélaga við erlenda ríkisborgara sem hafa átt lögheimili á Íslandi skemur en tvö ár.

2. gr.

Réttur til aðstoðar.

Aðstoð samkvæmt reglum þessum er veitt erlendum ríkisborgurum utan Evrópska efnahagssvæðisins (EES) sem eiga ekki lögheimili í landinu.

Þrátt fyrir 1. mgr. er unnt að veita EES- eða EFTA-borgara aðstoð í sérstökum tilvikum, sbr. 4., 5. og 7. tölul. 3. gr. enda sé viðkomandi talinn óvinnufær vegna heilsufarsástæðna eða annarra sérstakra aðstæðna sem hann er í hér á landi. Sé EES-borgari vinnufær skal upplýsa hann um rétt hans til að starfa hér á landi.

Aðstoðin er veitt í sérstökum tilvikum þegar fyrir sjáanlegt er að einstaklingur hefur ekki möguleika á að fara úr landi eða framfleyta sér hér á landi án aðstoðar íslenskra stjórnvalda.

Þegar kveðið er á um einstakling í reglum þessum á það jafnframt við um fjölskyldu hans, þ.e. maka, sambúðaraðila og börn, eftir því sem við á.

Dvalarsveitarfélag veitir aðstoð samkvæmt reglum þessum. Ríkissjóður endurgreiðir sveitarfélaginu útlagðan kostnað.

3. gr.

Sérstök tilvik.

Aðstoð til brottfarar frá Íslandi eða til dvalar á landinu er veitt í sérstökum tilvikum, sbr. 2. mgr. 1. gr., ef a.m.k. eitt af eftirfarandi atriðum á við:

1. Á tímabili frá því dvalarleyfi á grundvelli mannúðarsjónarmiða eða alþjóðlegrar verndar hefur verið veitt þar til lögheimili hefur verið skráð og einstaklingur nýtur ekki lengur þjónustu á vegum Útlendingastofnunar.
2. Veitt hefur verið dvalar- og atvinnuleyfi til bráðabirgða og viðkomandi getur ekki framfleytt sér án aðstoðar. Leggja skal áherslu á að þetta tímabil vari sem styst og einstaklingur sé í virkri atvinnuleit.
3. Vegna fjölskyldusameiningar á tímabilinu frá því nánustu aðstandendur einstaklings, sem hefur dvalarleyfi á grundvelli mannúðarsjónarmiða eða alþjóðlegrar verndar, koma til landsins uns lögheimili hefur verið skráð.
4. Beðið er eftir að ákvörðun stjórnvalda um að einstaklingur yfirgefi landið komi til framkvæmda. Getur einnig átt við í ákveðnum tilvikum þrátt fyrir að ákvörðun stjórnvalda um að einstaklingur eigi að yfirgefa landið liggi ekki fyrir, til dæmis þegar fangi hefur fengið reynslulausn.
5. Einstaklingur getur ekki yfirgefið landið vegna meðferðar sakamáls, svo sem ef í gildi er úrskurður um farbann skv. 100. gr. laga um meðferð sakamála, nr. 88/2008, eða honum er skylt að tilkynna sig til lögreglustjóra eða dveljast á tilteknum stað skv. 114. gr. laga um útlendinga, nr. 80/2016.
6. Umsókn einstaklings um dvalarleyfi á grundvelli mannúðarsjónarmiða eða alþjóðlegrar verndar hefur verið synjað og ákvörðun stjórnvalda um að hann skuli yfirgefa landið getur ekki komið til framkvæmda.
7. Ófyrirsjáanleg áföll í lífi einstaklings hafa átt sér stað meðan á dvöl hans stóð og/eða barn/börn eru með í för og fólkið getur ekki ferðast til heimaríkis af eigin rammleik.

4. gr.

Viðmið vegna fjárhagsaðstoðar samkvæmt reglum þessum.

Félagsmálaráðuneytið setur viðmið um fjárhagsaðstoð samkvæmt reglum þessum. Viðmiðin sem birt eru sem fylgiskjal með reglum þessum skulu endurskoðuð einu sinni á ári.

II. KAFLI

Sérstök skilyrði fyrir aðstoð til farar úr landi eða vegna dvalar.

5. gr.

För úr landi.

Skilyrði fyrir fjárhagsaðstoð fram að brottför úr landi og til fararinnar er að gengið hafi verið úr skugga um að einstaklingur geti hvorki framfleytt sér sjálfur né greitt fargjald. Jafnframt að hann fái ekki aðstoð til brottfarar frá ríkisfangslandi eða því landi þar sem hann á lögheimili, frá fjölskyldu, viðkomandi sendiráði hér á landi, öðru stjórnvaldi eða öðrum aðila á Íslandi.

6. gr.

Dvöl í landinu.

Sé för úr landi skv. 4. gr. ekki möguleg er greitt fyrir dvöl á Íslandi enda séu aðstæður með þeim hætti að ekki sé annað fyrirsjáanlegt en að einstaklingur þurfi að dvelja á landinu um ákveðinn eða óákveðinn tíma. Jafnframt er skilyrði að fullkannað sé, innan lands sem utan, að einstaklingur geti ekki sjálfur framfleytt sér meðan á dvöl hans stendur hér á landi og ekki sé möguleiki á aðstoð frá ríkisfangslandi eða því landi þar sem hann á lögheimili, fjölskyldu, viðkomandi sendiráði hér á landi, öðru stjórnvaldi eða öðrum aðila á Íslandi.

III. KAFLI

Aðstoð sem veitt er og endurgreidd úr ríkissjóði.

7. gr.

Aðstoð.

Með aðstoð til brottfarar úr landi er átt við fjárhagsaðstoð til framfærslu, greiðslu fyrir húsnæði fram að brottför og greiðslu ferðakostnaðar frá landinu. Með ferðakostnaði er átt við heildarkostnað, þar með talið flugfargjald, ferð að brottfararstað og eftir atvikum nauðsynlega vasapeninga fyrir tilfallandi kostnaði meðan á ferðinni stendur.

Með aðstoð vegna dvalar í landinu er átt við fjárhagsaðstoð vegna framfærslu og greiðslu fyrir húsnæði skv. 4. gr.

Þjónusta túlka skal notuð þegar þörf krefur.

Kappkosta skal að halda ferða- og dvalarkostnaði samkvæmt ákvæði þessu í lágmarki.

Almennt er kostnaður vegna heilbrigðisþjónustu og lyfja ekki endurgreiddur. Í undantekningar-tilvikum eru lyfseðilsskyld lyf endurgreidd enda sé um að ræða nauðsynlega aðstoð, þ.e. aðstoð sem verður nauðsynleg af læknisfræðilegum ástæðum meðan á dvöl stendur sé tekið mið af eðli aðstoðarinnar og fyrirhugaðri lengd dvalarinnar, sbr. 2. gr. reglugerðar um heilbrigðisþjónustu við þá sem ekki eru sjúkratryggðir á Íslandi og greiðslur fyrir heilbrigðisþjónustuna, nr. 1455/2020. Um annan kostnað vegna heilbrigðisþjónustu fer skv. 13. gr. sömu reglugerðar.

IV. KAFLI

Málsmeðferð.

8. gr.

Upphaf máls.

Einstaklingur sækir um aðstoð hjá því sveitarfélagi þar sem hann dvelur. Málsmeðferð fer eftir lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga og stjórnsýslulögum.

Við veitingu fjárhagsaðstoðar skal farið eftir viðmiðum félagsmálaráðuneytisins, sbr. 3. gr.

9. gr.

Þörf fyrir aðstoð metin.

Félagsþjónusta viðkomandi sveitarfélags ákveður hvort aðstoð fellur undir reglur þessar og metur þörf á aðstoð, þar á meðal samkvæmt viðmiðum 3. gr. Áður en ákvörðun er tekin aflar félagsþjónustan

upplýsinga um stöðu umsækjanda hjá Útlendingastofnun og/eða lögreglu, eftir því sem við á. Þá sér félagsþjónustan um að afla upplýsinga um viðkomandi einstakling hjá sendiráði eða ræðismanni ríkisfangslands og gengur úr skugga um að skilyrði 5. og 6. gr. séu uppfyllt.

10. gr.

Barnafjölskyldur.

Þegar aðstoð er ákveðin skal sérstakt tillit tekið til barnafjölskyldna. Leitað skal eftir álit og aðstoð barnaverndaryfirvalda, eftir því sem við á, í samræmi við barnaverndarlög, nr. 80/2002. Þegar börn eru ein á ferð skal ævinlega hafa samband við barnaverndaryfirvöld sem taka málið til meðferðar í samvinnu við Útlendingastofnun.

11. gr.

Samþykki um endurgreiðslu úr ríkissjóði.

Félagsþjónusta viðkomandi sveitarfélags sækir um heimild til endurgreiðslu úr ríkissjóði til Fjölmenningsseturs á þar til gerðu umsóknarformi. Aðstoð skal ekki veitt fyrir en samþykki stofnunarinnar liggur fyrir. Í undantekningartilvikum, þegar ekki er unnt að fá samþykki svo sem vegna helgidaga, skal greiðsla engu að síður eiga sér stað en þó aldrei fyrir lengri tíma en til næsta virka dags.

Í umsókn skal meðal annars tilgreina tímabil sem gert er ráð fyrir að einstaklingur njóti aðstoðarinnar, þó að hámarki 3 mánuðir og einnig skal tilgreina hámarksfjárhæð aðstoðar vegna gistingar. Vari þörf fyrir aðstoð lengur en tilgreint tímabil, fjárhæð aðstoðar hækki eða aðstæður umsækjanda breytist þarf að sækja um heimild til endurgreiðslu að nýju.

Félagsþjónustu sveitarfélags ber þó, eigi sjaldnar en einu sinni í mánuði að meta hvort enn er þörf fyrir aðstoð og hvort skilyrði fyrir aðstoðinni séu uppfyllt skv. 9. gr. reglnanna.

12. gr.

Framkvæmd heimferðar.

Félagsþjónustan afhendir viðkomandi einstaklingi farseðil og vasapeninga vegna fararinnar. Sé þörf á aðstoð lögreglu við förina veitir hún fylgd til flugvallar eða á annan brottfararstað.

13. gr.

Endurgreiðsla úr ríkissjóði.

Endurgreiðslutímabilið nær frá 1. nóvember til 31. október ár hvert og skal sveitarfélag senda Fjölmenningssetri yfirlit yfir veitta aðstoð sveitarfélagsins á þar til gerðu eyðublaði fyrir 15. nóvember fyrir síðastliðið ár.

Fjölmenningssetur fer yfir yfirlitið og samþykkir það eða kemur á framfæri athugasemdum og/eða óskar eftir skýringum eigi síðar en 5. desember á því ári. Þegar Fjölmenningssetur hefur samþykkt yfirlit sveitarfélagsins getur sveitarfélag gefið út reikning og sent félagsmálaráðuneytinu.

V. KAFLI

Gildistaka.

14. gr.

Reglur þessar, sem settar eru með stöð í 1. mgr. 15. gr. laga um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991, með síðari breytingum, taka þegar gildi. Jafnframt falla úr gildi reglur nr. 382/2019 um fjárhagsaðstoð sveitarfélaga, í sérstökum tilvikum, við erlenda ríkisborgara og endurgreiðslur aðstoðar úr ríkissjóði.

Félagsmálaráðuneytinu, 7. maí 2021.

Ásmundur Einar Daðason.

Halldóra Dröfn Gunnarsdóttir.

Fylgiskjal.

VIÐMIÐ

um fjárhagsaðstoð, sbr. 3. gr. reglna um fjárhagsaðstoð sveitarfélaga, í sérstökum tilvikum, við erlenda ríkisborgara og endurgreiðslur aðstoðar úr ríkissjóði.

Greiðslur til einstaklings sem nýtur ekki lengur þjónustu á vegum Útlendingastofnunar sem veitt er á vegum sveitarfélags skv. 1., 2. og 3. tölul. 2. gr. miðast við reglur sveitarfélags um fjárhagsaðstoð hverju sinni. Fyrir aðra skulu eftirfarandi viðmið notuð, eftir því sem við á, hverju sinni¹:

1. Full grunnfjárhæð greidd²: Einstaklingur greiðir sjálfur fyrir fæði og húsnæði. Þegar einstaklingur þarf óhjákvæmilega að greiða háa fjárhæð vegna húsnæðis, svo sem á gistiheimili og annað húsnæði er ekki í boði, greiðir félagsþjónusta sveitarfélags húsnæðiskostnað beint til rekstraraðila og er þá að öðru leyti miðað við aðstæður og greiðslur í samræmi við 2., 3. eða 4. lið hér á eftir og greitt samkvæmt þeim. Áhersla er lögð á að húsnæðiskostnaði sé haldið í lágmarki og greiðsla skilyrt við lágsta gjald.
2. Einstaklingur greiðir sjálfur fyrir fullt fæði en þarf ekki að greiða fyrir húsnæði eða húsnæðiskostnaður er greiddur af félagsþjónustu sveitarfélags: 35% af grunnfjárhæð að hámarki.
3. Einstaklingur greiðir fyrir fæði án morgunverðar en morgunverður er innifalinn í húsnæðiskostnaði sem greiddur er af öðrum: 30% af grunnfjárhæð að hámarki.
4. Einstaklingur greiðir hvorki fyrir fæði né húsnæði sem er veitt án þess að umsækjandi greiði sjálfur fyrir: 15% af grunnfjárhæð³ að hámarki:

Taflan miðast við greiðslur fyrir einn mánuð:

			1.	2.	3.	4.
			100%	35%	30%	15%
Einstaklingur	Grunnfjárhæð	x 1,0	179.206 kr.	62.722 kr.	53.762 kr.	26.881 kr.
Tveir í fjölskyldu	"	x 1,6	286.730 kr.	100.355 kr.	86.019 kr.	43.009 kr.
Þrír í fjölskyldu	"	x 1,8	322.571 kr.	112.900 kr.	96.771 kr.	48.386 kr.
Fjórir í fjölskyldu	"	x 2,0	358.412 kr.	125.444 kr.	107.524 kr.	53.762 kr.
Greiðsla á dag fyrir einstakling			5.974 kr.	2.091 kr.	1.792 kr.	896 kr.

Þegar aðstoð nær til fleiri einstaklinga úr sömu fjölskyldu skal miða við eftirfarandi: Tveggja manna fjölskylda, hvort sem um börn eða fullorðna er að ræða, fær 1,6 af grunnfjárhæð, þriggja manna 1,8, fjögurra manna 2,0 og svo framvegis og nemur hækkun vegna hvers einstaklings 0,2.

Heimferðarkostnaður skal metinn í hverju tilviki og leitast við að halda honum í lágmarki.

¹ Gert er ráð fyrir að grunnfjárhæð fyrir einstakling í sérstökum aðstæðum taki mið af reglum Reykjavíkurborgar um fjárhagsaðstoð, sbr. 4. mgr. 11. gr. reglna um fjárhagsaðstoð frá Reykjavíkurborg, nr. 1026/2010.

² Þetta á til dæmis við um einstaklinga sem dvelja hérlendis í einhvern tíma en fá ekki lögheimili, meðal annars ef ekki er vitað um ríkisfang.

³ Á meðal annars við um skjólstaðinga Kvennaathvarfs.